

ΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΩΘΙΕΡΑΡΧΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ ΤΟΥ 21ΟΥ ΑΙΩΝΑ

“Η ζωή ενός Πατριάρχου, η θυσία του, η διάθεσή του να αγαπά, να αναλώνεται καθημερινώς κοντά στο λαό του θεού είναι η μεγίστη υπόθεση και το κλειδί διά την επιτυχίαν. Η Χάρις του Παναγίου θεού κατέστησεν ημάς κοινωνούς, προστάτας, φύλακας, πνευματικούς οδηγούς, πατέρες, αδελφούς με διάθεσιν μαθητείας και συνοδοιπορίας πλησίον των αδελφών μας οι οποίοι περιμένουν να πιστέψουν εις τον Χριστόν. Εις το Ευαγγέλιο της αγάπης, της ειρήνης και της δικαιοσύνης.”

Γυρίζοντας τον χρόνο πίσω κατά επτά χρόνια, ενθυμούμαι τα λόγια αυτά του Έπιβατηρίου λόγου μου και αναλογίζομαι γιατί η 9η Οκτωβρίου του 2004 αποτελεί διακριτό σημείο αναφοράς, αλλά και καθοριστικό σημείο τομής σε σχέση με αυτά που προηγήθηκαν και με αυτά που ακολούθησαν. Γυρίζοντας τον χρόνο πίσω επτά χρόνια, ενθυμούμαι τα λόγια αυτά και αναμετρώ το βάρος της αποστολής: να συνεχίσω την αδιατάρακτη αλυσίδα Πατριαρχικής διακονίας και προσφοράς προς το Χριστεπώνυμο πλήρωμα της Αλεξανδρινής Εκκλησίας.

Η αποστολή αυτή εμπεριείχε εξ αρχής μια διπλή πρόκληση, τη διατήρηση της ιστορικής συνέχειας και την προώθηση της ιεραποστολής. Κατά το πρώτο σκέλος η αγωνία επικεντρώθηκε και ο κόπος αναλώθηκε ώστε να περιφρουρηθεί, να αναδειχθεί και να εκφραστεί στο σήμερα η Αποστολική παρακαταθήκη της Δευτερόθρονης Εκκλησίας, όπως αυτή κληροδοτήθηκε από τον πρώτο Επίσκοπο Αλεξανδρείας, τον Αποστόλο και Ευαγγελιστή Μάρκο και επεκτείνεται στους αιώνες ως αρχή και στάση ζωής.

Καρποί της ιερής αυτής παράδοσης αποτελούν τα έργα χειρών ανθρώπων, οι οποίοι, αν και ενίοτε κλυδωνιζόμενοι από πλήγματα δεινά, αν και ενίοτε χειμαζόμενοι από συνθήκες αντίξοες, αγωνίστηκαν να διατηρήσουν με κάθε τίμημα την υλική και πνευματική αυτοτέλεια της Αλεξανδρινής Εκκλησίας.

Ίσως κάποιοι να αναρωτιούνται περί της σκοπιμότητας ανάληψης έργων ανακαίνισης και ανάδειξης της Πατριαρχικής Έδρας, της Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης, της Ιεράς Πατριαρχικής Μονής του Αγίου Σάββα στην Αλεξάνδρεια, της Ιεράς Πατριαρχικής Μονής του Αγίου Γεωργίου στο Κάιρο, των ελληνορωμαϊκών υδατοδεξαμενών στα υπόγεια του Πατριαρχικού Οίκου. Θα πρέπει να αναλογιστούν ότι η ιστορία θα μας κρίνει για την αμέλεια μας, αν δεν διασώσουμε τα βιώματα, τις γνώσεις και τις εμπειρίες του παρελθόντος, όπως αποτυπώθηκαν στα μνημεία που ανακαινίζονται. Θα πρέπει να αναλογιστούν ότι οι επερχόμενες γενεές θα μας κρίνουν για την απρονοησία μας, αν δεν διαφυλάξουμε ως κόρη οφθαλμού την πρώτη ύλη που εκείνες θα χρησιμοποιήσουν για την διαμόρφωση της ιδιαίτερης τους φυσιογνωμίας.

Είναι αλήθεια ότι οι δυσκολίες αλλά και οι αγωνίες ήταν και είναι πολλές: να αξιολογηθούν οι προτεραιότητες, να εξασφαλιστούν οι αναγκαίοι πόροι, να εκδοθούν οι απαραίτητες άδειες, να επιβλεφθεί η εξέλιξη των εργασιών, να διατηρηθεί η πατίνα του χρόνου από την επέλαση της νεωτερικότητας. Τίποτα ωστόσο δεν μπορεί να συγκριθεί με την ικανοποίηση που νιώθει κανείς αντικρίζοντας ένα χειρόγραφο αποκατεστημένο, μια εικόνα συντηρημένη, ένα χώρο λατρείας να επιστρέφει ανακαινισμένος στον φυσικό του δικαίουχο, το ποίμνιο της Ανατολής.

Το ποίμνιο που, παρά την δραματική αλλαγή των ιστορικών παραμέτρων, δεν υποστέλλει τη σημαία της Ορθοδοξίας. Το ποίμνιο που, παρά την ανατροπή των πληθυσμιακών δεδομένων, δεν παραδίδει τα κλειδιά της ορθόδοξης παράδοσης. Το ποίμνιο που, εν μέσω των σαρωτικών αλλαγών της αραβικής άνοιξης, διατηρεί ενεργό το στίγμα του στις τοπικές κοινωνίες. ‘

Και εάν το ποίμνιο της Ανατολής αντανακλά με την παρουσία του την ιστορική συνέχεια που δυναμικά τέμνει το παρόν, το ποίμνιο της Αφρικής αντανακλά

μέσω της ιεραποστολής το δυναμικό άνοιγμα του παρόντος προς το μέλλον. Σε αυτό το πεδίο η πρόκληση ήταν ήδη γνωστή από την διακονία μου στο Καμερούν και στο Ζιμπάμπουε και δεν ήταν άλλη από το πως, εντός ενός διαφορετικού πολιτισμικού περιβάλλοντος, μπορείς να διαμορφώσεις ένα βιώσιμο, αυτοδιαχειριζόμενο, αυτάρκες και επεκτεινόμενο ιθαγενή εκκλησιαστικό οργανισμό στα πρότυπα των πρώτων Αποστολικών εκκλησιών. Σε αυτό το πεδίο η αγωνία είχε ήδη βιωθεί, απλά έλαβε άλλες διαστάσεις πλέον και δεν ήταν άλλη από το πως θα καρποφορήσει ο σπόρος του Ευαγγελικού λόγου σε μια ήπειρο που στο παρελθόν πολλά υπέφερε από την επιβολή αποικιοκρατικών και ιμπεριαλιστικών πολιτικών.

Έχοντας το ακριβό προνόμιο να πλαισιώνομαι από εκλεκτούς Ιεράρχες, θυσιαστικά αφοσιωμένους στην πολυτίμητη διακονία τους, εργάστηκα για την θεμελίωση στην αφρικανική συνείδηση ότι η Εκκλησία είναι Σώμα Χριστού και όχι μία ακόμη φιλανθρωπική οργάνωση. Γι' αυτό το λόγο κατά τις οδοιπορείες μου ανά την Αφρική, άμεση προτεραιότητα δόθηκε στη εμπάθυνση του μηνύματος της Ορθοδοξίας όπου υπάρχουν ευήκοα ώτα και ανοικτές καρδιές, ακόμα και σε πρόχειρες χορτοκαλύβες ή και κάτω από τη σκιά των δέντρων.

Είναι αλήθεια ότι δυσυπέβλητα ζητήματα διαρκώς αναφύονται αναφορικά με την οργάνωση, την χρηματοδότηση και την επάνδρωση της ιεραποστολής, την εκπαίδευση των στελεχών, την μετάφραση στις τοπικές διαλέκτους των ιερών και λειτουργικών κειμένων, τον ελλοχεύοντα συγκριτισμό. Τα ζητήματα αυτά πάντα υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν διότι ιεραποστολή σημαίνει προσφορά μέσα από τη διαχείριση μιας ζωντανής μα πάνω απ' όλα ρευστής και ευμετάβλητης πραγματικότητας στο σύνολο των πενήντα πέντε κρατών που συναπαρτίζουν την αφρικανική ήπειρο.

Γι' αυτό το λόγο η προσπάθεια δεν αναλώθηκε μόνο στην ενίσχυση των υπάρχοντων δομών, αλλά και στην επέκταση και τον πολλαπλασιασμό τους όπου καινούργιες ανάγκες δημιουργούνται. Προς αυτή την κατεύθυνση ο επισκοπικός χάρτης της Αλεξανδρινής Εκκλησίας μετασχηματίζεται ώστε οι σκαπανείς της αποτελεσματικότερα να εργαστούν προκειμένου να συμβάλλουν στην επούλωση των μετεμφυλιακών τραυμάτων στη Ρουάντα και στη Σιέρρα Λεόνε ή στην ευδοκίμηση του ορθόδοξου μηνύματος στο εύφορο έδαφος του αναδυόμενου Νοτίου Σουδάν.

Σε κάθε περίπτωση, ως προϋπόθεση τέθηκε και διαρκώς τίθεται η άρση πάνω από τις συμβάσεις του ανεπτυγμένου κόσμου και η άμεση επαφή και επικοινωνία με όρους σεβασμού με την ιδιόζουσα αφρικανική ψυχολογία. Ως προϋπόθεση τέθηκε και διαρκώς τίθεται η υπέρβαση των κοινωνικών και πολιτιστικών φραγμάτων, χωρίς ωστόσο αυτό να συνεπάγεται την απόσπαση του αφρικανού αδελφού από την πολιτισμική του ιδιαιτερότητα.

Βεβαίως ο αντικειμενικός στόχος ήταν και παραμένει η παρουσίαση με τρόπο κατανοητό της ορθόδοξης πίστης με την ελπίδα ο προσεγγιζόμενος, είτε ως μονάδα, είτε ως σύνολο, ελεύθερα να επιλέξει και συνειδητά να αποδεχθεί την Ορθοδοξία ως το δρόμο προς την σωτηρία. Ωστόσο η ορθόδοξη ιεραποστολή ήταν και παραμένει παράλληλα φορέας ευρύτερων αλλαγών, καθώς δεν ξεχνά ότι η Αφρική περιλαμβάνει τη συντριπτική πλειοψηφία των φτωχότερων ανθρώπων παγκοσμίως.

Γι' αυτό και οι δημιουργούμενοι ιεραποστολικοί πυρήνες, πέρα από την σπορά της Ευαγγελικής αλήθειας, εργάζονται και για την δημιουργία δομών προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης, εναλλακτικών τρόπων αγροτικής παραγωγής, του αλφαριθμητισμού, της εκπαίδευσης, της υγειονομικής περίθαλψης, της δημιουργίας κοινωφελών ιδρυμάτων και της παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας αδιακρίτως. Απαρέγκλιτος άξονας για τα χρόνια που πέρασαν υπήρξε η αρχή πως σε καμία περίπτωση η προσέλευση στην Ορθόδοξη πίστη δεν αποτελεί προαπαιτούμενο. Κι αυτό διότι συνιστά κοινό τόπο για τα στελέχη του ιεραποστολικού έργου ότι η απάλυνση της ανθρώπινης δυστυχίας και του ανθρώπινου πόνου είναι έκφραση της ανιδιοτελούς αγάπης προς την

ζωντανή εικόνα του Θεού, τον άνθρωπο.

Ολοκληρώνοντας τις σκέψεις που ξεπήδησαν στο μυαλό τη μέρα αυτή που αναλογίζομαι τα επτά χρόνια που πέρασαν από την 9η Οκτωβρίου του 2004, καταλήγω ότι η ελπίδα και το όραμα, όσο κι αν η πορεία τους ανασταλεί από δυσκολίες και προσκόμματα, πάντοτε βρίσκουν διεξόδους έκφρασης και υλοποίησης ακόμα και κάτω από τις πλέον αντίξοες συνθήκες. Η ελπίδα και το όραμα θα μπορούσαν να συνοψιστούν στο τρίπτυχο: ακέρατη διατήρηση της ορθόδοξης Αποστολικής παρακαταθήκης, οργανική εμφύτευση της στη διψώσα για πνευματική αναγέννηση αφρικανική γη και μετασχηματισμός μέσω αυτής της ζωής των αφρικανικών λαών.

Οι ύφαλοι και οι σκόπελοι πάντοτε θα παραμονεύουν στο ταξίδι της ζωής. Δεν φοβίζονται, αλλά αντιθέτως οξύνουν την ικανότητα υπέρβασης τους. Μοναδική μου αγωνία παραμένει, από την στιγμή που η θεία Πρόνοια μου επεφύλαξε την ευθύνη της συνέχισης της επιμαρτυρίας του Εφόρου της Αλεξανδρινής Εκκλησίας Αγίου Μάρκου, η ασφαλής πλοήγηση της νοητής ολκάδος της στον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο του 21ου αιώνα.

† Ο Αλεξανδρείας Θεόδωρος Β΄